

DROSS
INTERNETS.LV

Bērnu drošība tiešsaistē

Maija Katkovska

Latvijas Drošāka interneta centra vadītāja
13.12.2023

LATVIJAS DROŠĀKA INTERNETA CENTRS

Izglītošanas darbs

bērnu, jauniešu, skolotāju un vecāku informēšana un izglītošana par drošību internetā – par riskiem, pārkāpumiem un atbildību internetā, kā arī medijpratības, informācijas un digitālās prasmes pilnveidošana

Ziņojumu līnija

mājas lapā www.drossinternets.lv un mobilajā lietotnē «Drošs internets» var elektroniski ziņot par pārkāpumiem un nelegālu saturu internetā, kā arī saņemt atbalstu problēmsituāciju risināšanai

Uzticības tālrunis 116111

iespēja bērniem/jauniešiem ziņot par pārkāpumiem, saņemt atbalstu problēmsituācijās internetā

Bērni tiešsaistē – aktivitātes un riski

- Privātums, kibermobings, pavadināšana
- Nepiemērots, uzbāzīgs un kaitīgs saturs
- Neatbilstošs vecums – 13+, 16+, 18+
- Informācijas, zināšanu un izpratnes trūkums
- Atbalsta trūkums

* Attēlu radījis MI – *getimg.ai*

Ziņojumu statistika	2018	2019	2020	2021	2022
Erotisks/ pornogrāfisks saturs bez izvietotiem brīdinājumiem	44	61	41	38	45
Bērnu seksuālu izmantošanu un pāvedināšanu saturoši materiāli internetā	180	3254	3993	22'925	8977
Vardarbīga rakstura materiāli	0	13	11	10	7
Cieņas/goda aizskaršana, pazemošana	94	105	81	67	74
Naida kurināšana/ rasisms	8	6	6	13	295
Finanšu krāpniecība	166	188	236	254	224
Konsultācijas/padomi, citi	67	209	234	451	846
KOPĀ	579	3836	4602	23'758	10'468

Ziņojumu statistika	2018	2019	2020	2021	2022
Erotisks/ pornogrāfisks saturs bez izvietotiem brīdinājumiem	44	61	41	38	45
Bērnu seksuālu izmantošanu un pāvedināšanu saturoši materiāli internetā	180	3254	3993	22'925	8977
Vardarbīga rakstura materiāli	0	13	11	10	7
Cieņas/goda aizskaršana, pazemošana	94	105	81	67	74
Naida kurināšana/ rasisms	8	6	6	13	295
Finanšu krāpniecība	166	188	236	254	224
Konsultācijas/padomi, citi	67	209	234	451	846
KOPĀ	579	3836	4602	23'758	10'468

Ziņojumi tiek apstrādāti sadarbībā ar Valsts policiju, interneta pakalpojumu sniedzējiem un sociālo mediju administrāciju – Meta (Facebook, Instagram, Whatsapp), TikTok, Youtube, Google, Discord u.c.

«Bīstamā draudzība internetā»

Izstrādāts rīks [SOS.DROSSINTERNETS.LV](https://sos.drossinternets.lv) - tas ļauj noskaidrot, cik droša ir bērna draudzība internetā, uzzināt, kā atpazīt pāvedināšanas gadījumus un – kur meklēt palīdzību

Rīks izstrādāts sadarbībā ar Valsts policiju un Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekciju

«Bīstamā draudzība internetā»

BĪSTAMĀ

DRAUDZĪBA INTERNETĀ

Notestē draudzību internetā!

TU ESI:

- Bērns līdz 15 gadiem/
Ребенок до 15 лет
- Jaunietis no 16 - 17 gadiem
- Speciālists darbam ar bērniem (pedagogs, psihologs u.c.)
- Vecāks

Jautājumu gadījumā lūdzu rakstīt uz
info@drossinternets.lv

DROSS
INTERNETS.LV

«Bīstamā draudzība internetā»

Testā atbilde par vienu konkrētu gadījumu, kad tu sazinājies internetā ar kādu personu.

Uzraksti vārdu vai iesauku cilvēkam, ar kuru tu sazinājies internetā:

Jānis

Lūdzu, norādi savu:

Dzimumu: ☒ Meitene ☐ Zēns

Vecumu: ☒ 8 - 9 gadi ☐ 10 - 12 gadi ☐ 13 - 15 gadi

Testa aizpildīšana ir anonīma. Norādītais vārds vai iesauka arī paliks anonīms.

Vai Jānis mēģināja tevi pierunāt vai piespieda nofotografēt vai filmēt sevi kailu vai tā, lai redzamas tavas intīmās ķermeņa daļas?

☐ Jā ☐ Nē ☐ Neatceros

Notestē savu draudzību internetā! Aizpildi testu!

Vai Jānis tev sūtīja kaut ko tādu, kas tev lika izjust bailes, vainu, kaunu vai apjukumu?

Jā

Iespējams, Jānis pret tevi veica emocionālu vardarbību. Atbilde uz pārējiem jautājumiem un uzzini, kā tev rīkoties!

Vai Jānis sarunājās ar tevi par intīmām ķermeņa daļām vai intīma rakstura darbībām?

Jā

Tu saskāries ar vienu no pavadināšanas veidiem. Atbilde uz pārējiem jautājumiem un uzzini, kā tev rīkoties!

Vai Jānis tevi mudināja pieskarties savām intīmajām ķermeņa daļām vai izģērbties?

☐ Jā ☐ Nē ☐ Neatceros

DROSS
INTERNETS.LV

«Bīstamā draudzība internetā»

Notestē savu draudzību internetā! Aizpildi testu!

Vai Jānis tev draudēja nodarīt pāri, ja tu nedarīsi, ko Jānis vēlas?

Nē

Tavas atbildes uz jautājumiem norāda, ka Jānis, iespējams, tevi pavedināja internetā.

Ieteikumi:

Piezvani pa Uzticības tālruni [116111](tel:116111) vai mājas lapā uzticibastalrunis.lv uzraksti čātā un saņem palīdzību!

Pastāsti par notikušo saviem vecākiem vai pieaugušajam, kuram tu uzticies!

Pārtrauc sazināties ar šo cilvēku!

Saglabā saraksti, fotogrāfijas vai video!

Saglabā savus sociālo tīklu profilus!

Apskati [šeit](#) savas atbildes, kuras norāda, ka, iespējams, pret tevi ir veikts likumpārkāpums.

DROSS
INTERNETS.LV

Rezultāti pēc testa aizpildīšanas

5716 bērni vecumā no 8-15 gadiem

- Vai «draugs» sūtīja tev ko tādu, kas lika izjust bailes, kaunu, apjukumu? **Jā 21%**
- Vai «draugs» sarunājās ar tevi par intīmām ķermeņa daļām? **Jā 27%**
- Vai «draugs» mēģināja tevi pierunāt vai piespieda fotografēt vai filmēt sevi kailu? **Jā 18%**
 - Vai tu nofotografēji, nofilmēji sevi kailu? **Jā 60%**
- Vai «draugs» nosūtīja tev foto, video vai saiti, kur redzams kails pieaugušais vai viņa intīmās ķermeņa daļas? **Jā 20%**
- Vai «draugs» nosūtīja tev foto, video vai saiti, kur redzams kails cits bērns vai viņa intīmās ķermeņa daļas? **Jā 13%**
- Vai «draugs» lika paturēt noslēpumā tavu saziņu ar viņu? **Jā 22%**
- Vai «draugs» tev solīja naudu vai dāvanas, ja darīsi, ko viņš vēlas? **Jā 17%**

BĪSTAMĀ

DRAUDZĪBA INTERNETĀ

- 1 Internetā cilvēki mēdz izlikties par kādu citu.
- 2 Reizēm sarakste sociālajos tīklos vai iecienītajā spēļu platformā var kļūt pārāk privāta un vairs nav tikai vienkārša parunāšanās.
- 3 Internetā pieaugušie mēdz iepazīties un uzsākt draudzību ar bērniem.
- 4 Uzmācšanās, pavadināšana un vardarbība diemžēl notiek arī internetā.

IETEIKUMI,

KAS PALĪDZĒS PASARGĀT SEVI INTERNETĀ

UZMANIES, JA:

- ⚠ Uzrunā tevi privāti un mēģina "tevilināt" privātā sarakstē;
- ⚠ Vēlas, lai jūsu attiecības paliktu noslēpumā;
- ⚠ Uzstāj, ka vēlas tevi satikt reālajā dzīvē un aicina satikties;
- ⚠ Vēlas ar tevi runāt par tavu ķermeni un nereti arī par tava ķermeņa intīmajām daļām;
- ⚠ Lūdz tavus fotoattēlus vai video;
- ⚠ Vēlas uzzināt privātu informāciju – kur tu dzīvo, kurā skolā mācies, kur šobrīd atrodiēs u.tml.;
- ⚠ Piedāvā tev naudu vai dāvanas;
- ⚠ Mudina tevi ieslēgt kameru;
- ⚠ Nepieņem "nē" kā atbildi un ir ļoti uzstājīgs.

RĪKOJIES NEKAVĒJOTIES:

- SOS** Saglabā pierādījumus un nekādā gadījumā tos neizdēš! Uzņem ekrānzņēmumus/foto ar sarakstes vēsturi.
- SOS** Bloķē personu, kas veikusi pret tevi neatļautas darbības.
- SOS** Ziņo pieaugušajam, kam uzticies – mammai, tētim, radniekiem, skolotājam u.tml.
- SOS** Meklē palīdzību, zvani pa Bērnu un jauniešu uzticības tālruni **116111** vai **uzticibastalrunis.lv** raksti čātā un saņem atbalstu!
- SOS** Ja piedzīvoji pavadināšanu internetā vai saņēmi draudus, nekavējoties ziņo Valsts policijai 110!

Ja tev ir sajūta, ka kaut kas nav kārtībā, labāk saziņu un draudzību internetā nekavējoties pārtrauc!

Notestē draudzību, ienāc sos.drossinternets.lv

BĪSTAMĀ

DRAUDZĪBA INTERNETĀ

PADOMI SARUNAI AR BĒRNU PAR PAVEDINĀŠANU INTERNETĀ

DRAUDZĪBA INTERNETĀ VAI PĀRIDARĪJUMS? NEVAINĪGI JAUTĀJUMI VAI PAVEDINĀŠANAS MĒĢINĀJUMS?

Jebkurš bērns var saskarties ar pavadināšanu internetā neatkarīgi no vecuma, dzimuma, interesēm, pašsajūtas u. tml. Daži bērni var būt vairāk pakļauti šim riskam, jo cieš no uzmanības trūkuma, ikdienā nesaņem atbalstu no ģimenes, neveidojas draudzīgas attiecības ar vienaudžiem, ir depresīvi, viņiem vieglāk izrunāties un uzticēt savas problēmas svešam cilvēkam nevis tuviniekam. Tomēr jāpatur prātā, ka arī bērns, kurš ikdienā jūtas labi un ir priecīgs, var kļūt par pavadināšanas upuri.

PĀRRUNĀJIET AR BĒRNU, KĀDA IR ATŠKIRĪBA STARP DRAUDZĪBU INTERNETĀ UN DRAUDZĪBU REĀLAJĀ DZĪVĒ

Svarīgi bērnam izstāstīt, ka jaunais draugs, kas iepazīts Internetā, tomēr ir no paliek bērnam svešinieks, neskatoties uz to, cik jauks viņš ir vai cik ilgi bērns ar viņu ir sazinājies internetā!

SARUNU AR BĒRNU IESĀCIET, UZDODOT VAIRĀKUS JAUTĀJUMUS:

- 1 Kāda ir atšķirība starp cilvēkiem, kurus tu pazīsti tikai internetā, un cilvēkiem, kurus pazīsti reālajā dzīvē?
- 2 Kā tu zini, ka vari kādam uzticēties? Kāda ir atšķirība starp uzticēšanos internetā un reālajā dzīvē?
- 3 Draudzība un iepazīšanās internetā nav nekas slikts un var būt jauka, tomēr, tavuprāt, kad tā var kļūt bīstama? Kādas pazīmes par to varētu liecināt?
- 4 Vai tu zini, kā ziņot sociālajos tīklos un bloķēt personu? Vai esi kādreiz to darījis?
- 5 Pie kā tu vērstos pēc palīdzības, ja internetā kaut kas tevi satrauktu vai ar tevi notiktu kas nepatīkams?

Brīdiniet par "sarkanajiem karogiem" jeb pazīmēm, kas var liecināt, ka bērnu kāds mēģina pavadināt internetā. Izstāstiet, ka šādos gadījumos ir svarīgi, lai bērns ziņotu par personu, pārtrauktu saziņu un izstāstītu par notikušo uzticamam pieaugušajam.

PAZĪMES, KAS VAR LIECINĀT PAR BĪSTAMU DRAUDZĪBU INTERNETĀ. JĀBŪT VĒRĪGIEM, JA KĀDS:

- ⚠ Bērnu uzrunā privātā sarakstē;
- ⚠ Vīlina bērnu uz tiešās video saziņas platformām;
- ⚠ Mēģina panākt, lai bērns atklāj personisku informāciju;
- ⚠ Uzdod intīma rakstura jautājumus;
- ⚠ Prasa, lai bērns sūta savus fotoattēlus vai video;
- ⚠ Aicina bērnu satikties reālajā dzīvē;
- ⚠ Piekodina bērnu nevienam neklāt par viņu draudzību un saraksti, aicina bērnu šo draudzību paturēt noslēpumā.

PARĀDIET BĒRNUM, KUR ATRODAS ZIŅOŠANAS UN BLOKĒŠANAS POGAS

Sociālo tīklu platformas un spēļu lietotnes piedāvā ziņošanas un bloķēšanas rīkus. Par tiem vairāk varat uzzināt Drossinternets.lv **Sociālo tīklu drošības celvedī**, kurā apkopoti palīdzības rīki problēmsituācijās.

SOS Atgādiniet bērnam, ka esat gatavs palīdzēt, un viņš jums var uzticēties. Uztraucoties par to, kā reaģēs vecāki vai citi pieaugušie, bērns var izvairīties meklēt palīdzību. Pārļieciniet, ka bērns zina – neatkarīgi no tā, kas ir noticis, jūs esat gatavs viņam palīdzēt.

SOS Ja bērns nāk pie jums un stāsta par savu saziņu internetā ar pieaugušo, ka ir sūtījis kādam savus foto vai kāds izsaka viņam seksuāla rakstura piedāvājumus u.tml., par to nekavējoties jāziņo Valsts policijai.

SOS Par internetā pieejamiem bērnu seksuālu izmantošanu un no bērniem izvilinātu kaifoto saturošiem materiāliem aicinām ziņot Drossinternets.lv **Ziņojumu līnijai**.

ZINIET, KUR MEKLĒT ATBALSTU

Bērni un pieaugušie problēmsituācijās var saņemt bezmaksas psihologa atbalstu un konsultāciju, zvanot pa Bērnu un jauniešu Uzticības tālruni 116111 vai vietnē uzticibastalrunis.lv rakstot čātā.

NOTESTĒJIET BĒRNU DRAUDZĪBU INTERNETĀ SAITĒ SOS.DROSSINTERNETS.LV

Ja bērns jums stāsta par savu draudzību internetā un jūs vēlaties saprast, vai viņš nav piedzīvojis pavadināšanu internetā, jūs varat kopā ar bērnu izpildīt testu vietnē sos.drossinternets.lv un saņemt atbildes un ieteikumus, kā rīkoties.

DROSS
INTERNETS.LV

SOCIĀLO TĪKLU DROŠĪBAS CEĻVEDIS

13+

PĀRKĀPUMS INTERNETĀ? RĪKOJIES UN ZIŅO!

- privātuma iestatījumi
- drošības iestatījumi
- palīdzības rīki problēmsituācijās
- ziņošana par pārkāpumiem

WhatsApp

Padomi iestatījumiem un rīcībai problēmsituācijā
Privātuma iestatījumi un kā ziņot par pārkāpumu
Privātuma iestatījumi un kā ziņot par pārkāpumu
Iestatīt ZFA konta aizsardzībai

likee.video

Ziņot par pārkāpumu
Bloķēt lietotāju
Atvērt lietotāja profilu un noklikšķiniet uz buļļiņas labajā a
Lietošanas noteikumi

BeReal

Vispārīga informācija
Ziņot par pārkāpumu
Bloķēt lietotāju
Privātuma iestatījumi
Slept manu atrašanās vietu
Dzēst kontu

Facebook

Ziņot, ja kāds tevi aizvairo vai pārkāpumu gadījumā
Ziņot par vilts profilu
Ziņot, ja kāds aizskar Tavu privātumu
Ziņot par nelegālu, kaitīgu saturu
Ziņot, ja kāds uzdodas par Tevi
Noderīga informācija par drošību
Privātuma un drošības iestatījumi
Kontrolē, kurš redz Tavu publicēto informāciju
Konta dzēšana
Konta deaktivizācija (padarīt uz laiku neaktīvu)
Bloķēt lietotāju
Padomi vecākiem
Padomi iestatījumi
Privātuma iestatījumi
Iestatīt ZFA konta aizsardzībai

TikTok

Padomi drošības iestatījumiem
Ziņot par pārkāpumiem un ja kāds tevi aizvairo
Ja svešinieks piekļuvis tavam kontam
Privāta konta iestatījumi
Iestatīt 2-soļu verifikāciju (ZSV) konta aizsardzībai
Bloķēt lietotāju

Instagram

Padomi vecākiem
Privātuma iestatījumi
Iestatīt ZFA konta aizsardzībai
Bloķēt lietotāju
Instagram fotogrāfiju ierobežošana Google meklētājā
Ziņot, ja kāds aizskar Tavu privātumu
Ziņot, ja kāds Tevi aizvairo, pazemo
Ziņot par nelegālu saturu
Ziņot, ja lietotājs ir jaunāks par 13 gadiem
Ziņot, ja kāds uzdodas par Tevi
Padomi rīcībai, kad "uzlauzts konts" / kāds piekļuvis Tavam kontam
Pieteikums profila dzēšanai personas mišņas gadījumā

Snapchat

Padomi drošības iestatījumiem
Ziņot par nelegālu, aizvainojošu saturu caur aplikāciju
Ziņot par pārkāpumu, nepieciešama palīdzība
Pārtraukt draudzību
Bloķēt lietotāju
Padomi vecākiem
Privātuma iestatījumi
Iestatīt ZFA konta aizsardzībai

DROSS
INTERNETS.LV

SOCIĀLO TĪKLU DROŠĪBAS CEĻVEDIS

13+

YouTube

Privātuma un konta iestatījumi
Drošības iestatījumi
Iestatīt ZFA konta aizsardzībai
Padomi vecākiem
Ziņot, ja kāds uzdodas par Tevi
Ziņot par pārkāpumu, ja Tevi aizvairo, pazemo
Dzēst vai slēpt savu kanālu
Satura bloķēšana
Droša skatīšanās režīma ieslēgšana
Iestatīt ZFA konta aizsardzībai

Google

Ziņot, ja Tevi aizvairo vai pazemo
Ziņot par nelegālu un kaitīgu saturu
Ziņot par nepilngadīgas personas foto internetā bez tās piekrišanas
Ieslēgt drošu meklēšanu
Pieprasīt dzēst informāciju no Google meklētāja
Pieprasīt dzēst informāciju par bērnu no google meklētāja

Messenger

Ziņot par saņemtajām ziņām (nelegāls, kaitīgs, aizskarošs saturs)
Bloķēt lietotāju
Ierobežot saraksti ar personu

Twitter

Privātuma iestatījumi
Padomi drošam kontam
Ziņot par pārkāpumu un problēmu
Iestatīt ZFA konta aizsardzībai
Ziņot, ja kāds uzdodas par Tevi
Bloķēt lietotāju

Minecraft

Privātuma iestatījumi saziņai ar citiem
Vecāku kontroles rīki bērna konta pārraudzībai
Ziņot, ja Tevi aizvairo

Tinder

Informācija par drošību
Ziņot par pārkāpumu/problēmu

Discord

Drošības iestatījumi
Ziņot par problēmu
Iestatīt ZFA konta aizsardzībai

Telegram

Vispārīga informācija un BUJ
Iestatīt ZFA konta aizsardzībai
Dzēst kontu
Ziņot, ja kāds uzdodas par Tevi
Palīdzība problēmsituācijās

Zoom

Padomi skolotājiem drošākam mācību stundām
Ieteikumi drošākam tiešsaistes sapulcēm
Ziņot par emocionālu aizskaršanu
Iestatīt ZFA konta aizsardzībai

MS Teams

Ieteikumi drošākam tiešsaistes sapulcēm
Ziņot par emocionālu aizskaršanu
Iestatīt ZFA konta aizsardzībai

LinkedIn

Privātuma iestatījumi
Iestatīt ZFA konta aizsardzībai
Ziņot par pārkāpumu
Bloķēt lietotāju
Ziņot par vilts kontu vai kāds uzdodas par Tevi
Palīdzība, ja nevari piekļūt savam kontam

Roblox

Bloķēt lietotāju
Privātuma iestatījumi
Ziņot par pārkāpumu
Drošības iestatījumi
Iestatīt ZFA konta aizsardzībai

Kur vērsties pēc palīdzības? Kādos gadījumos?

DROSS
INTERNETS.LV

Drossinternets.lv

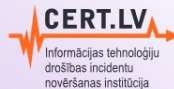
Elektroniskā ziņošana iespēja par pārkāpumiem internetā
Padomju grafiska rakstura materiāli, kuros attēlota vai aprakstīta bērnu izmantošana;
Uz pedofiliju (mazgadīgo seksuāla izmantošana) mērķotiem izteikumiem, attēli, video;
Mudināšana uz vardarbību vai piedalīšanos citās nelegālās aktivitātēs;
Konsultācijas par kibernetisku, pazemošanu internetā.

Datu valsts inspekcija

Datu valsts inspekcija

Personas datu aizsardzība
Personas datu pārkāpumi – publicēšana, datu izpaušana trešajām personām, nolupdināšana, u.tml.;
Personas datu apstrādes pārkāpumi – pretlikumīga apstrāde un uzglabāšana;
Persona datu izpaušana trešajām personām.

CERT.LV

IT drošības incidenti
Atbalsts IT drošības incidentu novēršanā jebkurai fiziskai vai juridiskai personai;
Atbildes uz jautājumiem par Jūsu datora drošību un ieteikumi datora un telefona aizsardzībai pret vīrusiem un jaunprogrammatūrām.

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

PTAC

Patērētāju tiesību aizsardzība internetā
veikalos un pret tirgotāju negodīgu rīcību
Aizdomīgi, maldinoši, neilumīgi, negodprātīgi u.tml. pirkumi internetā;
Nekvalitatīvs pakalpojums vai prece.

Valsts policija

Likumpārkāpumi un kārtības nodrošināšana
Bērnu seksuāla izmantošana saturošu materiālu aprīte internetā;
Bērnam pieprasīta kaifoto, pavešana netiklība;
Finanšu krāpniecība;
Draudēšana, santāža;
Citas pretlikumīgas darbības un nelegāls saturs internetā.

Latvian Civil Rights Centre

Latvian Civil Rights Centre

Naida noziegumi un diskriminācija
Naida noziegumi, naida runa;
Diskriminācija rases, tautības, reliģijas, invaliditātes, vecuma, dzimuma un citu iemeslu dēļ.

Ja nepieciešama mūsu palīdzība, raksti uz zinojumi@drossinternets.lv

DROSS
INTERNETS.LV

Jautājumi?

Maija Katkovska

maija@drossinternets.lv

info@drossinternets.lv